

N:o 37.

Ank. till Riksd. kansli den 11 april 1893, kl. 12 midd.

*Laguskottets utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition
angående ändringar i förordningen angående försäljning
af vin, maltdrycker m. m.*

Genom proposition den 17 nästlidne mars, n:o 46, har Kongl. Maj:t, under åberopande af propositionen bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver civilärenden för samma dag, förklaradt sig vilja inhemta Riksdagens yttrande öfver ett i protokollet intaget förslag till ändrad lydelse af nedan angifna §§ af förordningen den 24 oktober 1885 angående försäljning af vin och maltdrycker m. m., så lydande:

1 §.

1. Ej må någon, utan att hafva dertill jemlikt denna förordning förvärfvat rättighet, i stad eller på landet, till förtäring på stället, sälja vin, maltdrycker, kokadt kaffe, té, chokolad eller andra tillagade, icke spirituösa drycker, eller på landet idka försäljning af vin *eller malt-drycker* *) för afhemtning till mindre belopp än tio liter, utom i de fall, som här nedan i denna § sägs.

Hvad sålunda stadgats afser icke försäljning af vin eller malt-drycker till afhemtning från tillverkningsstället.

5. Rättighet att på landet idka försäljning af vin *eller malt-drycker* för afhemtning till mindre belopp än tio liter tillkommer jemväl utan

*) De föreslagna ändringarna äro betecknade med kursiv stil.

tillstånd, som i 11 § sägs, den som förvärfvat rätt till minuthandel med eller utskänkning af brännvin eller till sådan utskänkning af vin, som i 3 § afses; och enligt sistnämnda § förvärfvad rättighet att utskänka maltdrycker medför behörighet att utan särskildt tillstånd å landet för afhemtning försälja dylika drycker till mindre belopp än tio liter.

11 §.

Vill den, som icke på grund af stadgandet i 1 § 5 mom. är dertill berättigad, på landet idka försäljning af vin eller maltdrycker för afhemtning till mindre belopp än tio liter, göra skriftligen derom ansökan hos kommunalnämnden samt foga vid ansökningen betyg om god frejd och uppgift å det ställe, der försäljningen skall ega rum. Kommunalnämnden afgifve öfver ansökningen utlåtande, innefattande bestämdt till- eller afstyrkande, samt öfverlemne derefter ärendet till kommunalstämmans yttrande. Varder ansökningen afstyrkt af både kommunalnämnden och kommunalstämman, anses frågan hafva förfallit; är åter ansökningen tillstyrkt af endera eller båda, har kommunalnämnden att skyndsamt insända handlingarna till Konungens befallningshafvande, som derefter eger att i ärendet besluta; och gälle om Konungens befallningshafvandes beslut i sådant ärende och om återkallelse af meddeladt tillstånd hvad i 2 § 2 och 3 mom. är stadgadt.

Hvad i denna § är föreskrifvet skall iakttagas hvarje gång försäljningsställe ombytes.

12 §.

1. Den som, utan att hafva i stadgad ordning dertill erhållit rättighet, i stad eller på landet utskänker vin eller maltdrycker eller på landet idkar försäljning af vin eller maltdrycker för afhemtning till mindre belopp än tio liter, böte första gången från och med fem till och med femtio kronor och andra gången från femtio till och med ett hundra kronor. Sker det tredje gången eller oftare, vare bot från ett hundra till och med två hundra kronor. Har förbrytelse, hvarom nu är sagdt, skett å sön- eller helgedag, ökas straffet med böter från och med fem till och med tjugufem kronor.

Idkar någon sådan försäljning, som i 8 § är nämnd, utan att hafva derom gjort anmälan eller dertill erhållit tillstånd, efter som för hvarje fall är stadgadt, eller öfverskrider någon den rättighet till sådan försäljning eller till utskänkning af vin eller maltdrycker, han erhållit, böte från och med fem till och med tjugu kronor.

Ifrågavarande proposition, hvilken af kamrarne blifvit till utskottet hänvisad, är, såsom af statsrådsprotokollet inhemtas, föranledd af Riksdagens skrifvelse i ämnet den 30 april 1892. I berörda skrifvelse anförde Riksdagen, bland annat, att uti flera inom Riksdagen väckta motioner framhållits önskvärdheten af en förändring i lagstiftningen angående handel med vin och maltdrycker i syfte att motarbete missbruket af dessa drycker inom samhällets mindre bemedlade klasser, samt att detta ändamål ansetts kunna vinnas genom att dels underlätta åtkomsten af den oskadliga och billiga dryck, som under namn af svagdricka allmänt förekomme, dels ock skärpa bestämmelserna rörande villkoren för rätt att till försäljning hålla vin och maltdrycker å landsbygden. Då Riksdagen ansett förslaget att bereda en lättare tillgång till åtkomsten af svagdricka, hvilken dryck för de mindre bemedlade blifvit snart sagdt en nödvändighetsvara, vara synnerligen beaktansvärdt och böra af statsmagterna understödjas, för så vidt en följdriktig lagstiftning i detta ämne kunde åstadkommas samt lagens tillämpning läte sig praktiskt genomföra, anhöll därför Riksdagen, som ansåge i hög grad önskvärdt, att mellan svagare och starkare maltdrycker uppdroges en så bestämd gräns, att den kunde i lag fästas, men saknade förutsättningar för att gifva anvisning, huru sådant lämpligast måtte kunna ske, att Kongl. Maj:t ville låta utreda, huru på det mest praktiska sätt en gräns måtte kunna bestämmas mellan svagdricka, å ena sidan, och starkare maltdrycker, å den andra, samt att Kongl. Maj:t på grund af sådan utredning ville vidtaga de förändringar i förordningen den 24 oktober 1885 angående försäljning af vin och maltdrycker m. m., att en sådan gräns bestämdes, samt att handeln med svagdricka undandroges de inskränkande bestämmelser, som för närvarande gälde för handeln med maltdrycker i allmänhet, och ställdes på samma linie som handeln med de i 8 § af nämnda förordning omförmälda drycker.

Beträffande den ifrågasatta skärpningen af gällande bestämmelser rörande villkoren för rätt att å landsbygden försälja vin och maltdrycker, anhöll Riksdagen af anförda skäl om sådan ändring i åberopade förordning den 24 oktober 1885, att rättighet till försäljning af maltdrycker till mindre qvantitet än tio liter måtte å landsbygden förvärfvas endast i den ordning, som 11 § af nämnda förordning redan stadgade i fråga om försäljning af vin.

Vid ärendets föredragning i statsrådet anförde departementschefen — efter att hafva redogjort bland annat för innehållet af ett i anled-

ning af Riksdagens berörda skrifvelse från finansdepartementets kontroll- och justeringsbyrå infordradt underdånigt utlåtande af den 8 oktober 1892 äfvensom för hvad öfverståhållarembetet och Kongl. Maj:ts befallningshafvande i rikets samtliga län i afgifna utlåtanden yttrat — hufvudsakligen följande:

»Genom hvad kontroll- och justeringsbyrån i sitt utlåtande anført synes det mig vara ådagalagdt, att det svårligen låter sig göra att i fråga om vilkoren för försäljning fastställa en gräns mellan svagdricka och andra maldrycker, utan att de bryggerier, som tillverka svagdricka, underkastas en kontroll, gående ut derpå att vörten, när den sättes till jäsning, icke har för hög extrakthalt; men då en sådan kontroll måste blifva förenad med dryga kostnader, synes den mig icke kunna ifrågakomma annat än i förening med beskattning af maldrycker. Vid sådant förhållande anser jag frågan om bestämmande af en dylik gräns böra för det närvarande förfalla och tillstyrker följaktligen, att Riksdagens framställning i denna del icke måtte till någon vidare Eders Kongl. Maj:ts åtgärd föranleda.

Om min nu uttalade åsigt gillas, följer deraf att man, vid bedömmande af de utaf Riksdagen i öfrigt ifrågasatta förändringar i lagstiftningen angående maldryckhandeln, har att utgå derifrån att samma bestämmelser måste gälla för svagdricka som för andra maldrycker.

Vidkommande förslaget att rättighet till försäljning af maldrycker i mindre kvantitet än tio liter skulle å landsbygden kunna förvärfvas endast i den ordning, som 11 § af förordningen den 24 oktober 1885 stadgar i fråga om försäljning af vin, så har Eders Kongl. Maj:t af min redogörelse för länsstyrelsernas utlåtande inhemtat, att detta förslag tillstyrkts af länsstyrelserna i Upsala, Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Gotlands, Blekinge, Vermlands, Gefleborgs, Vester-norrlands och Norrbottens län, af hvilka länsstyrelser dock åtskilliga förordat förslaget endast under den förutsättning att förändringen icke tillämpades å svagdricka, samt att såsom skäl för bifall till förslaget hufvudsakligen anförts, hurusom erfarenheten ådagalagt att på landsbygden en mindre kvantitet inköpt öl endast undantagsvis medföres från handelsboden till hemmet, utan vanligtvis förtäres på inköpsplatsen eller i dess närhet under förhållanden, som kräfva nästan lika mycken uppsigt som i fråga om utskänkning anses nödig; att från landtkommuner ej sällan förspordes klagan deröfver, att de saknade allt inflytande i fråga om huruvida handel med maldrycker till afhemtning inom deras område finge idkas; samt att med afseende å de för allmän ordning och sedlighet menliga följder, en dylik handel kunde medföra,

denna klagan icke kunde anses obefogad. Ehuru de skäl, som af åtskilliga länsstyrelser till stöd för deras afstyrkande af ifrågasatt förslag anförts — eller att en följd af den af Riksdagen föreslagna förändringen blefve, att, derest både kommunalnämnd och kommunalstämma sådant beslöte, all försäljning af maltdrycker för afhemtning till mindre belopp än tio liter skulle kunna inom en kommun förhindras, hvarigenom det blefve kommunens medlemmar förbjudet att inom kommunen förse sig med maltdrycker annat än i en jmförelsevis så stor kvantitet som tio liter; att den föreslagna förändringen helt visst komme att för dem, hvilka endast måttligt använde öl, försvåra och fördyra tillgången på denna vara, utan att kunna inskränka bruket för dem, hvilka vore omåttliga eller sökte berusa sig och hvilka antagligen icke läte hindra sig af nödvändigheten att utsträcka sitt inköp till tio liter; samt att förändringen skulle framkalla uppkomsten af s. k. salning och konsumtionen hos köparne derigenom väsentligen ökas, enär säkerligen icke sällan de inköpta tio literna komme att på en gång förtäras — icke kunna fränkännas en viss vigt, anser jag dock öfvervägande skäl tala för en förändring i nu förevarande hänseende uti det af Riksdagen ifrågasatta syfte, äfven fastän under nuvarande förhållanden svagdricka icke kan undantagas från de bestämmelser, som blifva gällande för andra maltdrycker. Härvid bör dock uttryckligt undantag göras för den försäljning, som en tillverkare idkar å tillverkningsstället, då det icke skäligen bör ifrågakomma att göra dennes rätt att i hvad kvantitet som helst å tillverkningsstället afyttra sina tillverkningar beroende af kommunalmyndigheternas tillstånd.

Då emellertid af Riksdagens skrifvelse icke tydligt framginge, huruvida enligt Riksdagens åsigt den ifrågasatta skärpningen af vilkoren för försäljning af maltdrycker till afhemtning borde vidtagas oberoende af huru vida svagdricka blefve i afseende å försäljningsvilkoren skildt från andra maltdrycker eller icke, hemställde departementschefen, att Riksdagens yttrande öfver de föreslagna förändringarna skulle inhemtas.»

Utskottet, som lika med Kongl. Maj:t anser det vara genom den i kontroll- och justeringsbyråns utlåtande gifna utredning ådagalagdt, att det svårligen låter sig göra att i fråga om vilkoren för försäljning bestämma en gräns mellan svagdricka och andra maltdrycker, har icke

funnit förslaget föranleda någon anmärkning från utskottets sida och hemställer följaktligen,

att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t anmäler, att Riksdagen vid ifrågavarande förslag icke har något att erinra.

Stockholm den 11 april 1893.

På lagutskottets vägnar:

L. ANNERSTEDT.

Reservation:

dels af herr *Annerstedt*, hvilken yttrat: »Under åberopande af hvad i frågan blifvit vid 1892 års lagtima riksdag anfördt i Första Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande n:o 8 i anledning, bland annat, af då väckta motioner om enahanda ändring i förordningen den 24 april 1885, som i förevarande kongl. proposition blifvit föreslagen, anser jag utskottets hemställan bort gifvas följande affattning:

att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anmäla, att, då af den utredning, som blifvit i frågan verkstald, framgår, att en gräns mellan svagdricka och andra maldrycker med afseende å vilkoren för försäljning synes svårligen kunna bestämmas, de ifrågasatta vilkoren för rättigheten att försälja maldrycker för afhemtning till mindre belopp än 10 liter synes Riksdagen icke böra föreskrifvas»;

dels ock af herrar *Lilienberg*, *J. Andersson* och *P. G. Petersson*.

Herr *Hasselrot* har begärt få här antecknad, att han icke deltagit i utskottets behandling af ifrågavarande ärende.
